
Biblioteka

Biblioteka

Izdavački savjet: Petar Brečić, Nadežda Čačinović-Puhovski, Vladimir Filipović, Albert Goldstein, Boris Hudoletnjak, Zdravko Malić, Tonko Maroević, Tonči Petrasov Marović, Žarko Puhovski, Antun Šoljan, Šime Vučetić (predsjednik), Vjeran Zuppa

Urednici: Albert Goldstein, Vjeran Zuppa

BibliOTEKA: 1. Platon: Kratil, 2. Tonči Petrasov Marović: Hembra, 3. Danijel Dragojević: Prirodopis, 4. Kasim Prohić: Figure otvorenih značenja, 5. Stéphane Mallarmé: Bacanje kocki nikad neće ukinuti slučaj, 5a: Stéphane Mallarmé/Josip Stošić: Bacanje kocki nikad neće ukinuti slučaj/Nacrt za pet mojih i jednu vašu pjesmu, 6. G. W. F. Hegel: Sustav čudorednosti, 7. Šime Vučetić: Pjesni razlike, 8. Dubravko Škiljan: Dinamika jezičnih struktura, 9. Antun Šoljan: Čitanje Ovidijevih metamorfoza/Rustichello, 10. Zvonimir Mrkonjić: Bjelodano crnonoćno, 11. J. P. Fay: Kritika jezika i njegove ekonomije, 12. Martin Heidegger: Vaga i tijek, 13. Vjeran Zuppa: Prijatelj Silvestar

---

9

Antun Šoljan
Čitanje Ovidijevih Metamorfoza/Rustichello
Zagreb 1976.

Antun Šc

Citanje C

Meta

---

oljan

vidijevih

morfoza

Zavoda za slovensku filologijo

22852 g.

H9281

»Zašto da me uopće čitate? Već ionako ima previše knjiga na svijetu. Ne čitajmo više, sinko moj. Potražimo kakve srodne nam prijatelje i razgovarajmo, možda o Ovidu.«

1
aeneas meus

1.

Otplovivši tako, u svjetlu požara,
sa žala ovjenčanih pjenom krvavom
što s cvrčanjem gasila je ugarke
stare krivnje, svega onog sranja,

od čitavog svog golemog imutka
hvalevrijedni je Eneja, navodno, izabrao
da spasi oca svoga, Anhiza,
na leđima ga iznijevši iz bitke.

Rukom je vodio svog sina k brodovlju,
a drugom čvrsto stezao svete
insignije voljenoga grada.
Mora da to bješe teret priličan.

Bilo bi vrlo zlonamjerno reći
da je to bilo napuštanje broda
koji tone. Budimo realni:
ništa se više nije dalo učiniti.

A bilo je tu i prišapnuto obećanje
drugog života, vlasti. Tko da odoli?
»Nisam se zbog sebe spasio;
bogovi su mi zapovjedili život.«

A dalje? Niz vjetar, niz vjetar.
Uzmimo to kao svjedočanstvo kako
čovjek, premda brodolomnik, može
upraviti brod svoj prema časti.

2.

maius opus moveo

Samo uspjeh opravdava
i pjesnika i njegova junaka.
Odlučio sam stoga pjevati
o Eneji, vještaku opstanka.

Samo službeno odobreni
spomenici su trajniji od mjedi.
Besmrtnost je uvjetna. Dobro se
to sjetio stari lisac Vergil!

Odlučio sam stoga ukrasti junaka
(što? pa i potomci će od nas krasti),
od krhotina Grka i svoje poezije
pjevati ću lešinarski mit.

Odlučih o Eneji pjevat, izdajici,
što ga je drugi lisac, Odisej, poštedio,
možda zbog otkupnine. A možda
nije ni bio u posljednjemu boju.

»Helenu Helenima«, klicao je
pravovremeno i dalekovidno.
»A ja ću barbarima odnijeti
genealogiju, da se njome ponose.«

Mučki je ostavio i onu Kartažanku
što ga je ko izbjeglicu primila u kuću.
Morao je, tobož, po božjoj zapovijesti,
po glasu svoga tajanstvenog »poziva«.

Grka više nema. Izgazili smo ih,
ko što su oni gazili po Hektoru.
Gotovo svi, svi su pali ispod Troje
do hvalevrijednoga Eneje.

Dakako, i ovdje su ga, kao uljeza,
dočekali vatrom, mačevima, sranjem.
Iz petnih žila derao se: »Ja sam
neprijatelj Grka, ko i vi.« Uzalud.

U novu se morao iskrcati zemlju
s krvlju na maču, s himbom na jeziku.
Uprtivši baštinu, onaj naramak penata,
zajašio je domovini na leđa.

»Bio sam duša Troje« — vikao je —
»i vama ću dobro poslužiti.
Umijeće koje donosim sa sobom
nemojte lakomisleno odbaciti.

Lukavstvo se tu računa
koliko i pomoć bogova.
Bogovi su prilagodljivi i drže,
kakvi su da su, s onima na vlasti.

Između božje pomoći i junaštva,
između ćudoređa i licemjerja,
mala je razlika. Dobri zakoni
vrijede koliko i ljubav najiskrenija.

I nosim dakako cijelu jednu prošlost
koja će vam biti potrebna. Mrtva je,
ne može vam ništa. I kako se lako
dade poučno obraditi!«

Obmanuo ih je Eneja, pun
azijatske retorike. Iz njegovih je
slabina Cezar izbauljao,
opravdao i posvetio tu priču.

Tako je Eneja postao otac
oca domovine. I dobro unovčio
ono malo, navodno božanske,
krvi u žilama, moj sjajni Eneja.

Na nama je sada da prepričavajući
mijenjamo priču. Svijet ostaje isti.
Samo prošlost prilagođujemo
tekućim obmanama.

Odlučih se stoga na ovu prijetvorbu.
 Neću se više baviti administracijom
 imperija, niti politikom.
 Za besmrtnost sam se opredijelio.

Vi ćete to, znadem, smatrati
 metamorfozom nedostojnom mene.
 Ali sve se mijenja (uglavnom na gore)
 zar baš od mene da zahtijevate stalnost?

I do sad sam se nekako snalazio
 u životu profesionalnoga pisca:
 s pornografijom, priručnicima, ili
 ako hoćete, prepričavanjem Grka.

Ali što domovina biva prostranijom,
 više očekuje. Vremena su sve teža,
 i nade u besmrtnost, ili barem
 u pristojan život, slabije.

Za poeziju valja nešto i žrtvovati.
 Ako se nastavim ovako neodgovorno
 igrati i dalje voštanim pločicama
 svršit ću još na crnomorskoj listi.

U ovoj kući Glasina, poezija je
 ko i zločin, ono što Glasine hoće.
 Između redaka lakše je zločin naći
 no poeziju, i njime hranit maštu.

Svi će im, znam, unaprijed vjerovati.
 To će biti prljava konstanta
 što povezuje Tomis i Constanzu;
 mene, s usranim potomcima.

Ah, napokon, ne bi li to bila
ugodnija mogućnost? Možda bi
žene Skitke bile podatne. Vino dobro.
Možda bih mogao pisati što hoću.

5.

Odlučih stoga bezobzirno krasti.
Umjetnost novog svijeta je mozaik.
Lektira ništa ne smeta pjesništvu:
tek s ulogom glumac biva glumcem.

Mimus ne može biti izbirljiv, ali
prijetvorno mu srce u svakom liku kuca.
Spomenik će podići i lupežu ako
se može s njime zavariti u mjed.

Iz moje lomače otpadaka svijeta
zacvrčati će tamjan povijesti.
O, da se u njoj čuje i moj glas
koji bez te vatre ne bi preživio.

Nadam se, kroz spomenik od mjedi
probit će se moja urođena
slatka frivolnost. *Perpetuum carmen*,
neozbiljna ljudskost u legendi.

O moj Eneja! Kroz tvoju *pietas*,
kroz besmrtnu tvoju konstruktivnost,
neka se čuje i moje umijeće
koje ne znam kako da nazovem.

6.

»Za nas pjesnike kažu
da smo sveta bića i da nas
bogovi štite«. Sve se bojim
da nipošto nije tako.

Čini mi se katkad da već putujem
negdje prema tamnim obalama
crnomorskim. Nema preobrazbe
koja može spasiti od smrti.

Ali dakako, spoznaja da sam
učinio sve što je čovjeku moguće
da spasim glavu i pregršt stihova
pruža stanoviti osjećaj nadoknade.

Bude li Rim, bit ću i ja vječan.
Gdjegod se prostirala rimska vlast
ljudi će, milom ili silom,
moje čitati stihove.

Pa dan, koji prostire vlast
samo nad mojim slabim tijelom,
može, kad god ga je volja,
okončati frivolni mi život.

---

2 **orfejeva smrt**

1.

»Ne poričem da sam se trudio
da junački izdržim svoju bol,
u razmjerima s uzrokom,
štujući stare običaje.

Ali Smrt je bila za mene
previše nepojmljiva.
Okretati se — mislio sam —
moje je ljudsko pravo.

I tu, na nevidljivoj granici
između dana i noći,
uništio sam Euridiku
svojim glupim ponosom.

I vi biste se bili okrenuli.
Ne biste vjerovali u Nazočnost bez dokaza.
Meki zrak, što se ugiblje pod prstima
svud oko nas, to samo potvrđuje.«

2.

Trački je pjesnik oplakivao ženu,
sjedeci sedam dana na obali rijeke,
zapušten, neobrijan, unezvjeren, ali
sa starim alfabetom u čvrstim heksametrima.

Istina je što kažu da je rijeka
nabujala od suza. Bit će točno
da su se vukovi raznježili i zečevi
da su zaboravili strah.

Istina je da su planinski hrastovi
okružili to mjesto i zapodjeli ples,
starinski *kōmos* u polukružnom poretku
u kakvom, navodno, tu i danas stoje.

Bestidno je žrtvovao svojoj boli
sve što je imao: glavu i liru,
da bogovi na njima odsviraju
sudbonosno objašnjenje; možda utjehu.

Sedam dana. Al kad se osvrnuo, bol se
vratila i stegnula mu srce. Reći će
Boethius: Glazba je bila nemoćna.
Prazne su bile ruke bogova.

3.

Ponizno je zaklinjao bogove
da mu podadu posljednji dar:
sposobnost i povlasticu
da vječno svoj oplakuje gubitak.

»Vrbu će oplakivati, dok se ona
prigiblje da druge oplakuje.
Tuđoj neka me boli ptice nauče,
ko što ih ja o svojoj poučavam.

Ne tražim novu priliku,
ni drugi život. Što je uostalom
prilika? Sve je u prepričavanju. } x
Sve je, ili će uskoro biti, posredno.

I ne vidim za se druge uloge
nego da posređujem: da se okrećem
između prošlosti i budućnosti,
između svjetla i tmine, kao Janus.

Pa ako mi se ne spočitava ljubav,
i ako sama pjesma nije grijeh,
za koji zločin ispaštam kaznu šutnje
i auditorij divljih zvijeri?

Dajte da kao traged mogu
pod maskom većom od vlastita lica
govoriti, i probirući maske
riješiti se običajne stege.

Kaznite moju liru čvrstim oblikom
(van nasilja oblika, sve je mucanje)
i mene suhom korom istine, jer jedina
povlastica pjevanja je točnost.

O momcima i curama ću pričati
koje su bogovi voljeli, i koji su
skupo platili tu ljubav. U tome
vidim svoju pravu odgovornost.«

4.

»Zar smo svi u ovim dragim gradovima
počinili zločin samo zato što je
postupak naš bez precedensa? Onda
svaki je život prijestup, svaki izdaja.

Zar mi je previše bilo dano vidjeti
da bi živjeti smio među živima,
i da sam osuđen samo na istinu
u koju nitko ne vjeruje?

Tada ni smrt ni progonstvo
iz ovog kraja nisu prava kazna,
već nešto između: preobrazba
u kamen, hrast, životinju.

O, ali (zatvorivši oči) ni kamenu
priznati ne bih mogao da je kamen,
ni bjelokosti da je neživa.
Zar uopće ima potpuni gubitak?

I možda zato jer sam jamstvo jedino
da među nama ima Euridike,
dok živim ja na ovim obalama
ne može biti potpunoga zla.

Jer premda je ona, izgubivši tijelo,
izgubila ranije osjećaje,
svejedno ona mojim licem plače
te djeca se vesele besmrtnosti.

Čestitam, dakle, našem dijelu svijeta
i držim sretnom ovu zemlju
što je tako daleko od krajeva
što inače toliko mogu izroditi zla.«

5.

Na nijednu se ženu nije više osvrnuo.
Mnoge se stoga užgaše osobitom strašću;
nudile su mu svoje neuposlene grudi,
obilatu berbu zaborava.

»Euridika je samo žena, kao i mi.
Što bi ju činilo toliko posebnom
no da si ti sam izravni put u besmrtnost?
Ima li ljubavi, imamo na nju prava.«

Mnoge uvrijeđene bijahu odbijanjem:
»Gle, ovaj nas prezire. Pjeva o smrti
ili o dječacima, a život mora
ne zna se točno zašto, teći dalje.

I njegove su priče previše
pune lažnog sjaja, snova preslatkih
i hladne vatre, da život nakon njih
djeluje prazan, blijed i besmislen.

On ne pjeva kao čovjek bez žene
(jer nijedna toliko ne vrijedi)
nego kao da je nečeg drugog nestalo
iz našeg svijeta, i sve nas stoga optužuje.«

I napokon: »Htio si biti bog,
imat ćeš sudbinu boga!«
U polukružnom poretku, zađipale su
u svetom ludilu, sine arte saltandi.

Bakhantska vriska je zaglušila
zvukove lire. Žene su jurnule slijepe,
opijene sokom pregažene loze,
krvavih ruku od srušenih ptica.

Ususret gnjevu, pružio je liru
ko da je se odriče. Prvi put
zatajile mu riječi. Zatajilo je
poštovanje. Stiglo je novo doba.

6.

Umjesto bogova, vode su Hebrusa
primile njegovu glavu i liru.
U igri virova, glava se mogla
osvrtati na sve strane svijeta.

Plovila je glava, pjevajući,
sjajnim tokama pjene urešena,
niz vodu, niz vodu, prepoznajući usput
svijet što ga je nekoć očima gledala.

Nagledavši se, glava je ušutjela
na misirskom pijesku. Zvuk lire se, doduše,
katkada iz daljine čuje, ali to
tek galeb zapne o žice kandžicama.

Gdje ostade pokopano tijelo
slavuji, priča se, da slađe pjevaju.
To su ostaci, možda vrijedni štovanja,
ali ne osobito smisleni, ni darežljivi.

7.

Kasnije Bakhus, ogorčen ženama tračkim,
korigenjem ih prikova za zemlju.
Nagradi ih stalnim strahovima
i liši ih moći ljekovitih obmana.

Ali to nije vratilo Orfeja. Jedino
što u tom ima poučno ili utješno
jest da je sretan tek čovjek koji prekine
vezu što nas drži uz dosadnu zemlju.

I ako samo na čas, unatoč nezgodnim mjestima
i nezgrapnostima priče, povjerujete
da se zaista zbila, onda morate
vjerovati i u užasnu kaznu.

---

3 **eskulapova selidba**

1.

Sjećanje ne može izobličiti
priču koju svi drže na umu.
Milom ili silom, znate priču.
Ostaje prepričavanje.

Sve smo tad već imali: vojsku,
Circus Maximus, epidemije boginja;
trebao nam je samo bog.
Da se moglo, mi bi ga izmislili.

»Vi ne trebate mene, nego
jednog od mojih sinova — reče bog.
— Tražite bliže svome kraju.«
(Ta, nismo ni mi najgori na svijetu.)

Gdje živi božji sin?
Negdje niz vjetar, niz vjetar.
Naših je brodova mnogo.
Vješti su naši mornari.

Nebo bi već jednom moralo dati znak
hoće li prebivati među nama.
Sjene na zemlji su veće
od oblaka koji ih bacaju.

»Biti ću veći no jesam,
ko što već bogovi moraju biti —
samo mi dajte ulogu:
mogućnost preobrazbe.«

Obećali smo mu bogatstvo
u košuljicama zmijskim, ko prima doni.
Haljine smo njegove prikupili
rasute diljem svijeta.

Bog se još jednom osvrnuo
na oltar siromašan i drevan,
na pregršt maslina, ružmarin,
barilo slanih sardela.

I tad je, golema zlatna zmija,
sa krunom, dostojanstveno krenuo.
Znali smo: svi ćemo pomrijeti
koji smo ga očima vidjeli.

Uspuza i oko jarbola se ovi.
Naš brod je utonuo dublje
težinu boga osjetivši
na palubi cvijećem osutoj.

Oslonio je okrunjenu glavu
na zaobljenu krmu našeg broda
i gledao u modre dubine.
Sad, niz vjetar, niz vjetar.

2.

Tako je eto prošao
taj dramatični trenutak,
a onda su svečanosti
poprimile službeni značaj.

To nisu cvrčci, tamjan je
sa čvornatih obala cvrčao
dok smo prohodili sa južnim vjetrom
uskim sicilskim tjesnacem.

Zatim kraj rascvalih ružičnjaka
Paestuma, sunčanog za tu prigodu.
Kraja jata bijelih golubica puštenih
iz hrama plaćenice Sibile.

Himne se uvis dizahu
sa obje obale Tibera.
I mnogo se poklalo stoke
inače otpisane. Puk je klicao.

Vidjevši sve to, bog se pomolio
u hramu oca svoga, skrušen,
i ostavljajući u pijesku dubok trag,
okružio se otokom, u šutnju.

Bog je ušao tako
u prijestolnicu svijeta,
omotavši se uslužno, zauvijek,
oko italske čizme.

Svejedno, bio je stranac
uvezen u naše hramove izvana.
Cezar je bog
u gradu kojim vlada.

Caesar in urbe sua deus est.

Rustiche

---

allo

Ili Rusticiano ili Rusticello. Ne zna mu se pravo ni ime, a i godine života su mu previše okrugle (oko 1250 — oko 1300) da bi bile točne. Njegova se polovina u Polovoj *Podjeli svijeta* uvijek podcjenjivala. Taj je pizanski trubadur sjedio godinu dana u denoveškom zatvoru s Markom Polom, koji je tu dospio 1298, nakon bitke, a možda samo nakon posjete fiktivnim rođacima, kod Korčule, i koji mu je tu pripovijedao ili diktirao svoja putovanja. Pretpostavlja se da je ubrzo nakon toga umro. Iako je to eklatantan primjer književne kolaboracije, Rustyjevo ime je malo zardalo u pamćenju svijeta, pa odatle i ova bilješka. Treba također spomenuti da je bio stručnjak za »trojanska i arturska pitanja« u okviru tadašnjeg torbarenja.

Kako bih rado da sam putovao!
Ovako, i prije nego što je počelo,
moje je putovanje, ko i mnoga druga,
završilo, i to nigdje, nigdje,

do li tu, u đenoveškom zatvoru,
s pretencioznim gnjavatorom
u susjednoj ćeliji, koji je,
brate, osim svega, lud.

Taj tvrdi da je putovao! Glupost!
Ali, evo, da se skрати vrijeme,
a kako je navodno trgovac i bogat,
da iskamčim možda kakvu crkavicu
kasnije (bude li kad to kasnije:
čovjek nikad ne zna u ovim
današnjim zatvorima), pišem.
Pišem dakle doista za budućnost:

Možda me otkupi iz zatvora
ako ga puste kao ludog.
Pametne siromahe, znamo,
ne puštaju tek tako.

Po njemu, evo, najbolje se vidi
da živjeti ne znači ništa:
sve je u prepričavanju.
I on bi, nakon svega, htio
da izmišlja, jer mu kao nije
dovoljno ono što je proživio.
Ali budući da se nije nikad prije
kretao u krugu stručnjaka za izmišljanje,
pravi je diletant i, kao takav,
tvrdi da je sve to stvarno.

I što ja sad kukam: da sam putovao!
Ko da je taj tip do mene u reštu
putovao? Baja koješta!
Tko bi mu bez mene vjerovao?
Ni ja sam sebi, bez sebe,
vjerovao ne bi da ima kakva svijeta,
altroché, sa svadbenim uresom čudesa.

Proputovao je, tobože, krajeve neviđene
i nove, ko ispod božjeg čekića.
Palače! S ugrađenim princezama!
A ništa, ko i svi drugi, samo bi opet
da sve to prepriča.

A koja ti je, brate, razlika
između Ksanadna i Kamelota?
između kralja Artura i kana Kublaja,
Opet ista stara priča:
mašta treba mrvu stvarnosti
da se raspali, a poslije gori sama;
plameni jezik što slučajno
izbije iz podzemlja zbilje, pa se
rascvjeta u stratosferi mašte.

Ali taj ti ne priznaje teoriju;
sve je, veli, tako od riječi do riječi,
i hoće detalje, detalje,
taj jeftini nakit dosadnoga svijeta.
Ko i svi amateri, povjerovao je
odmah, čim se uhvatio ovog,
bože mi prosti, stvaralaštva,
da je Bog, i odmah lijevo desno
dijeli svjetlo i tminu, razmeće se
nepodnošljivo: Divisament dou Monde!
Que vos en diroie?

Ipak, preko volje, moram priznati
ima u njemu nekakova gordost
koja se ne da zbuniti, nego inzistira
na brojkama, na opisu bez ukrasa,

na nezanimljivim, ali preciznim
formulacijama, za koje on
i ne može imati drugoga razloga
no da ih drži zbiljom.

Ali što i ja tu trućam! Jasno,
to je tipično svojstvo lošeg pripovjedača,
koji nije dovoljno elastičan da se
prilagodi vlastitoj mašti,
pa iznenađen kamo ga je dovela,
misli da je to neki novi kvalitet,
i svrši, kao obično, na kraju
da vjeruje samome sebi.

Ili je lukavac: tim milijunom obmana
hoće trgovati, to mu je u naravi,
i za *to* nesumnjivo je stručnjak.
Ako *odande* i nije uspio donijeti blaga,
dobra je reklama, i bi će ga »piena
tutta Italia in pochi mesi«.

Svejedno, ta njegova pretencioznost
ide mi prilično na živce. I onda
ovaj njegov izvještačeni jezik, Bože!
Pravi se važan, uglavnom, jer bi htio
da se ženi u plemstvo, nekom
plavokrvnom kozom, Donatom,
i jer se *tamo* tobože navikao
da ne bude obični pučanin.
Ti si, brate, majstor kao i ja,
nama ti je crnčiti u našem zanatu,
sve do blage naše smrti, amen.

Priznajem mu, ipak, nakon putovanja
pod ekvatorskim suncem mašte, po egzotičnim
staleškim paralelama duha, sve do obzorja,
čovjek se teško može prilagoditi
našemu tmurnom podneblju.

Ali ne smije se vjerovati
literaturi, najmanje vlastitoj —
tkozna što novo ne da se izmisliti.

Na primjer, on i ta dva njegova brata
što idu u poklonstvo Kanu —
previše podsjećaju na Tri kralja.
Reći će nam svi da krademo,
ili da, ne daj Bože, hulimo.

Bar meni ne mora lagati.
Bar ovdje, jesmo li među nama?
Katkada ga tentam: hajde, Marko, priznaj,
ko što bi svećeniku priznao na samrti:
dum nihil habemus maius calamo ludimus,
to nam je zanimacija u zatvoru.

Ali on me gleda samilosno kao
da me žali. Zatim kaže (doslovno):
»Samo polovinu rekoh
od onog što sam stvarno vidio.«
E moj Marko, Marko, sunce tebi žarko!
A dalje šuti. Vratio se zaista
odande, gdje je već bio, ako je bio,
s nekakvom istočnjačkom neprozirnošću
u očima i držanju, ko tuđinac;
s pačeničkom strpljivošću prima
i moju nevjericu i moje nerviranje.
Ko da je stvarno tih devetnaest godina
bio u nekom kraju neljudskom
kojeg se *drugost* ne može izraziti.

Sućutno me gleda, on
kome bi sućut bila potrebija.
I dok ovo pišem po njegovu diktatu
održavajući sklisku ravnotežu između
njegovih zahtjeva i potreba publike,
sa malo izgleda na uspjeh,
dođe mi da sama sebe požalim.
Od svoje rane spisateljske mladosti
na stalno istu osuđen sam priču,
koja se ponavlja: to je purgatorij
u kojem ne možeš zaslužiti nebo.

O, Artur, Agamemnon, Kublaj!
Pođite svi lijepo u rodni vam kraj!
Da se bar čovjek može zavitlavati,
a ne skrivat sebe i svoje umijeće
u ugrađene nespretnosti, da bi stvar
ispala ne vješta, nego autentična,
sirovija za sirovoga štioca. Jer njih
ne zanima umijeće nego priroda,
ne zanima ih vječnost nego prigoda.

I tako ću umrijeti, prebrzo, prebrzo,
kao konj kondotijerski (plaćenik plaćenika)
s đemom tuđeg teksta u zubima.

A opet, sve može ipak dobro ispasti!
Iako ovom tipu čovjek ne bi pružio
ni mali prst od povjerenja, zna se
u kakve sve može bezveznjakoviće
zalutati iskrica božanskog!
Možda je stvarno vidio to svoje nebo,
ili pakao, ako tako hoćete,
ko kakav prorok pijani. I možda su
to bljesci onozemnog, koje čekamo,
i ja sam samo druga pola toga Pola
ko da smo kakva razrezana narandža.

I pomislim, s puno lude nade,
možda sam srećković, možda je baš iza mene
nekakav bog, koji mi diktira u pero,
ili bogom poslano nadahnuće
(u malo dosadnoj personifikaciji),
te ovo što pišem nije topografija snova,
nego istinski mjehurići zemlje,
borborygmus prežderane zbilje.

I možda je baš ovo moj osobni put
u veličinu, možda u besmrtnost.
To bi bila ironija sudbine!
Ali valja biti pripravan da se iskoristi
makar njena ironija; da koncipiram
njegov svijet, recimo, kao raj i pakao,

i klasično mu ruho dadem, kakvim
podesnim citatom iz Vergila
ili Cezara (bio, vidio, vratio se).
To bi mogla biti senzacija!

Ali kakve sam vam ja već sreće,
taman kad svi već budu govorili
o mojoj veličanstvenoj, maštovitoj viziji,
ustanovit će se da cijela stvar postoji,
pa sam nadrljao — sav moj trud
zaslužiti će mi slavu njegova pisara.

(Morat ću ga prigodom jutarnjeg mokrenja
još jednom upitati, da mi kaže iskreno.
Valjda će se udostojati da zine; čovjek je
sentimentalan dok piša u društvu.)

Iako, razumije se, ja ne mogu nikako,
pa ni čaranjem, savladati svoju nevjericu
— jamačno, sve je to luk i voda, —
ipak bi bilo dobro, itekako dobro,
dobro da se ne mora ovako živjeti
ni prebrzo umrijeti, bilo bi dobro
da je čovjek mogao putovati, dobro
da bar nisam u ovom ušljivome zatvoru
i da nečega tamo vani ima.

kazalo

4	čitanje ovidijevih metamorfoza	36	rustichello
9	1. <i>aeneas meus</i>		
19	2. <i>orfejeva smrt</i>		
31	3. <i>eskulapova selidba</i>		

antun šoljan

Rodio se 1. 12. 1932. u Beogradu. Školovao se u Slavanskom Brodu i Zagrebu. Do sad objavio slijedeće knjige: romani: *Izdajice*, 1961; *Kratki izlet*, 1965; *Luka*, 1974; knjige novela: *Specijalni izaslanici*, 1957; *10 kratkih priča za moju generaciju*, 1965; *Ovo i druga mora*, 1975; *Obiteljska večera*, 1975; knjige pjesama: *Na rubu svijeta*, 1956; *Izvan fokusa*, 1958; *Gartlic za čas skratiti*, 1965; *Gazela i druge pjesme*, 1970; *Izabrane pjesme*, 1976; drame: *Devet drama*, 1970; *Mototor i tarampesta*, 1973; knjige feljtona: *Trogodišnja kronika poezije hrvatske i srpske*, 1965; *Zanovijetanje iz zamke*, 1972.

Čitanje Ovidijevih Metamorfoza / Rustichello

Izdavač: Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, Izdavačka djelatnost, Zagreb, Savska 25. Za izdavača: Petar Strpić. Oprema: CDD — Studio grafičkog dizajna/Zoran Pavlović. Korektura: Zorica Pavlović. Tisak: »Varteks« — OOUR tiskara, Varaždin, Maršala Tita 98.

